

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Статтю присвячено перспективам запровадження відповідальності посадових осіб органів корпоративного управління. Проаналізовано сучасний стан законодавства стосовно запровадження такого типу відповідальності. Окрему увагу приділено вивченню європейського та американського досвіду, який показує слабкі та сильні сторони застосування цього інституту. Зроблено висновок, що сучасний стан українського корпоративного сектору та законодавства не дозволяє ввести такий тип відповідальності. Пропонується закріпити в законодавстві норми-принципи та конкретні обов'язки посадових осіб як передумову запровадження відповідальності органів корпоративного управління.

Ключові слова: *відповідальність посадових осіб органів, корпоративного управління, обов'язки посадових осіб органів корпоративного управління, корпоративні правовідносини, корпоративне управління, органи корпоративного управління, посадові особи органів корпоративного управління.*

Постановка проблеми. На підтвердження позицій щодо наявності в органів корпоративного управління власної компетенції варто зупинитися на питанні про відповідальність посадових осіб органів корпоративного управління. Питання щодо такої відповідальності рідко прив'язується до самих органів корпоративного управління. Натомість посадові особи формують волю органів корпоративного управління. Саме тому відповідальність органів корпоративного управління несуть їх посадові особи. На думку О. А. Заярного, господарсько-правова відповідальність – це передбачений нормами закону чи умовами договору обов'язок, що може покладатися потерпілим або компетентним державним органом на учасника господарських відносин, який вчинив господарське правопорушення, виконання котрого має наслідком вплив на його економічні інтереси і породжує негативні майново-організаційні наслідки [1, с. 7].

Аналіз останніх досліджень. Наразі потрібно розібратися: хто, за що і чим відповідає на сьогодні в корпораціях і як ця відповідальність має трансформуватися. При цьому такому виду відповідальності не було приділено, на нашу думку, достатньої уваги як у загальній теорії господарського права, так і в працях з корпоративного права. Окремі аспекти були висвітлені в роботах Ю. М. Жорнокуя, І. І. Гришиної, Р. А. Майданика, В. В. Щербакова, проте цей інститут не було критично проаналізовано з огляду на реалії корпоративного сектору України та особливості його правозастосування у США та Європі. **Метою** статті є комплексне критичне дослідження перспектив запровадження відповідальності органів корпоративного управління та виявлення передумов його запровадження.

Виклад основного матеріалу. Традиційно в українській науковій літературі теза про участь у корпоративних відносинах посадових осіб органів корпоративного управління сприймається скептично за виключенням представників господарської школи права (детальніше про цю проблему див. [2]). Зокрема, при розгляді питання щодо відповідальності учасників акціонерних відносин Ю. М. Жорнокуй вважає безпідставним її розширення до органів управління товариства [3, с. 110]. Разом з тим такий вид відповідальності зовсім не потрібно плутати з трудовою хоча б із тих міркувань, що вона виникає з корпоративних, а не трудових відносин, тому позиція, що такий вид відповідальності одноосібного органу є трудовою [4, с. 262], не може бути нами підтримана. До того ж не зрозуміла тут є позиція автора, чому відповідальність одноосібного органу є трудовою, а колегіального – корпоративна акціонерна відповідальність, яку вочевидь боялися назвати цивільною, оскільки концепція органу чи посадової особи учасника корпоративних відносин не вписується в доктрину цивільного права.

Також ми не згодні з пропозицією притягнення до відповідальності посадових осіб корпорації як солідарних боржників [5, с. 40] із таких міркувань. По-перше, це значно затягне процес ухвалення судового рішення, оскільки потребує додаткового дослідження щодо вини посадових осіб. По-друге, така посадова особа не буде належним відповідачем, оскільки вона безпосередньо у відносини між позивачем та корпорацією не вступала. Єдиними належними відповідачами тут можуть бути учасники корпорації і з великою натяжкою – сама корпорація. По-третє, позивач має бути належним чином проінформованим про участь в угоді посадової особи. Якщо з ним безпосередньо не було проведено перемовини, то він має отримати цю інформацію від акціонерів. По-четверте, для позивача особливої ролі не грає, хто йому буде платити, і, враховуючи попередні аргументи, навряд чи він взагалі захоче зв'язуватися з такими посадовими особами. Наведені аргументи роблять таку солідарну відповідальність проблемною у застосуванні і вона явно програє непрямому чи похідному позову.

На сьогодні питання відповідальності органів корпоративного управління перед ТОВ чи його учасниками не регулюється законодавством. Згідно зі ст. 16 Закону України «Про кооперацію» від 10.07.2003 № 1087-IV містить такі положення щодо відповідальності виконавчого органу: 1) виконавчий орган підзвітний вищому органу управління кооперативу і несе перед ним відповідальність за ефективність роботи кооперативу; 2) виконавчий директор несе персональну відповідальність за виконання покладених на нього обов'язків, визначених контрактом та статутом кооперативу. Разом з тим порядок реалізації такої відповідальності не встановлений і, уявляється, його реалізація на практиці практично не можлива.

Окрема увага питанню відповідальності приділена в акціонерних товариствах. Зокрема Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI передбачає такі види відповідальності посадових осіб:

1. Згідно з ч. 1 ст. 28 Закону України «Про акціонерні товариства» посадові особи органів акціонерного товариства та інші особи, які перебувають із товариством у трудових відносинах, не мають права вимагати від акціонера – працівника товариства надання відомостей про те, як він голосував чи як має намір голосувати на загальних зборах, або про відчуження акціонером – працівником товариства своїх акцій

чи намір їх відчуження, або вимагати передачі довіреності на участь у загальних зборах. У разі порушення вимог цієї статті посадова особа товариства притягається до адміністративної і майнової відповідальності, звільняється із займаної посади, цивільно-правовий чи трудовий договір (контракт) з нею розривається відповідно до закону.

2. У повідомленні про проведення загальних зборів вказуються конкретно визначене місце для ознайомлення (номер кімнати, офісу тощо) та посадова особа товариства, відповідальна за порядок ознайомлення акціонерів з документами (абз. 1 ч. 1 ст. 36).

3. Частина 2 ст. 53 член наглядової ради – юридична особа несе відповідальність перед товариством за дії свого представника у наглядовій раді. Посадові особи органів акціонерного товариства несуть відповідальність перед товариством за збитки, завдані товариству своїми діями (бездіяльністю), згідно із законом.

4. Посадові особи органів товариства несуть відповідальність перед товариством за збитки, завдані товариству своїми діями (бездіяльністю), згідно із законом (ч. 2 ст. 63).

5. Згідно з ч. 2 ст. 72 відповідальність за шкоду, заподіяну товариству правочином, вчиненим із порушенням вимог ст. 71 цього Закону, несе особа, заінтересована у вчиненні акціонерним товариством такого правочину.

Якщо вид відповідальності другого типу залишається під питанням, то інші види відповідальності господарськими. Така відповідальність не є цивільною, оскільки органи товариства не є суб'єктами цивільного права з позицій, що були викладені нами у наших наукових дослідженнях [2]. Незважаючи на закріплення відповідальності органів корпоративного управління в Законі України «Про акціонерні товариства», акціонери товариства не користувалися цією можливістю з огляду на те, що законодавство не містить механізму притягнення до відповідальності.

У такому контексті не можна не згадати історію прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 13 травня 2014 р. (далі – Закон). Цей Закон пройшов цікавий шлях від максимальної відповідальності посадових осіб органів корпоративного управління до повного скасування такої відповідальності. Наведемо основні позиції Проекту Закону, що не були ухвалені: 1) вводилося поняття посадових осіб господарського товариства; 2) відповідальність посадових осіб усіх господарських товариств; 3) розширення підвідомчості корпоративних спорів та складу учасників господарського спору; 4) детальна регламентація механізму розгляду такого виду спору в господарському суді; 5) на посадових осіб органів акціонерного товариства покладалася повна матеріальна відповідальність за збитки, завдані товариству під час виконання своїх обов'язків; 6) солідарна відповідальність за збитки, завдані акціонерному товариству (солідарна відповідальність закріплювалася виключно щодо акціонерного товариства).

Основною причиною «провалу» Законопроекту можна назвати такі: 1) відсутність конкретних принципів діяльності посадових осіб; 2) відшкодування збитків можна застосовувати для будь-якого типу товариства (наразі характерним є відшкодування для акціонерного товариства та ТОВ); 3) солідарний механізм відповідальності в акціонерних товариствах (аргументи наводилися вище); 4) відсутність норм

принципів щодо обов'язків посадових осіб та їх деталізації; 5) відсутність конкретизації, за що настає така відповідальність.

Є дві світові тенденції щодо закріплення відповідальності органів корпоративно-го управління: німецька та американська. Німецька модель була сформована раніше та характеризується детальним підходом до визначення підстав відповідальності органів товариства. Такий тип відповідальності ще називають відповідальність за законом, оскільки вона настає в силу закону та не може бути змінена статутом [7, с. 6].

Американська модель сформувалася під впливом прецедентів, утім за останні десятиріччя механізм відповідальності директорів корпорації та її посадових осіб увійшов не тільки до окремих законів штатів, але і до Модельного закону про бізнес-корпорації та деяких федеральних законів. Така відповідальність настає через закріплення положення про неї в статуті [7, с. 7], де вона деталізується. Прикладом законодавчого закріплення в законах штатів є Акт штату Делавер «Про компанії з обмеженою відповідальністю», що дозволяє покладати на директорів компанії фідучіарні обов'язки [8].

Разом з тим позови, в яких посадові особи в товаристві є відповідачами, залишаються рідкісними в Європі. Статистика свідчить: у штаті Делавер у 1998 та 1999 рр. таких позовів було 137, у Великобританії з 2004 по 2006 р. – 26, а в Німеччині – 2 [9, с. 847–849]. Ці цифри не означають, що в Європі акціонери не захищаються, просто історично інші форми захисту корпоративних прав є більш застосованими. Наприклад, через більшу участь акціонерів у прийнятті рішень у європейській моделі (наприклад, прийняття рішення із затвердження фінансової звітності, погодження деяких видів угод, обрання внутрішнього аудиту та призначення зовнішнього тощо), популярним позовом є оспорування рішення загальних зборів [9, с. 881–883].

Як видно, позови проти посадових осіб товариства є доволі специфічним та складним у застосуванні механізмом. Навіть у США деякі відомі науковці у галузі корпоративного права критикують такі позови. Так, професор Гарвардського університету Роберта Романа висловила значне занепокоєння тим, чи позови проти директорів компанії можуть покращити корпоративне управління або покращити стан акціонерів [10, с. 635]. Як серед американських юристів, так і економістів є дві групи науковців, які підтримують позови проти посадових осіб корпорацій, так і є противниками таких.

Серед переваг називають такі: стимулювання директорів від порушення своїх обов'язків і покарання за порушення; є корисним стримуючим фактором від управлінської нечесності директорів; стримування посадових осіб від протиправної поведінки (хоча багато авторів зазначають про побоювання, яку справедливість можна отримати від таких позовів; допомагає узгоджувати інтереси менеджерів з інтересами компанії; може стати ключовим елементом у зниженні агентських витрат в управлінні публічними компаніями. Зокрема, Верховний суд США заявив, що похідні позови вже давно стали головним регулятором корпоративного управління і допомогли уникнути, принаймні в грубих формах, зрадництва акціонерів [11, с. 7].

Інші автори вважають, що такі позови є дорогими, небезпечними і незграбними та не забезпечують адекватний захист меншості акціонерів [11, с. 7]. Науковці називають такі причини, чому похідні позови в корпоративному управлінні не прижи-

лися в Європі: процентні ліміти щодо звернення акціонерів (від 1 до 30 % у Європі), що на думку спеціалістів дозволяє посадовим особам маневрувати в заданих межах; значні витрати на судовий розгляд; відсутність стандартів з доказування протиправної чи нечесної поведінки посадових осіб [9, с. 856, 861, 871]. На нашу думку, основною причиною, чому позови проти посадових осіб корпорацій у Європі не набули такого поширення, як у США, є остання, оскільки нормами закону досить важко врегулювати таку відповідальність. Як правило, в США ця відповідальність має такий механізм: є відповідна вказівка на можливість застосування такої відповідальності в законі про корпорацію штату, ця норма імплементується у відповідний статут, як правило, потім справа уточнюється відповідними прецедентами. Такий механізм не може бути повністю втілено в континентальній системі права через різницю в механізмі прийняття судових рішень.

Щодо України, то всі вище наведені доводи проти відповідальності посадових осіб корпорації матимуть місце. До того ж додається можливість зловживання правами з боку акціонерів (не тільки міноритаріїв) та притиснення прав посадових осіб. Вочевидь, поки рівень відносин з корпоративного управління не досягне свого цивілізаційного рівня, такий вид відповідальності небезпечно вводити для нормального господарського процесу. Більш того, посадові особи можуть стати «цапом-відбувайлом» за всіма боргами акціонерного товариства (за які фактично вони будуть розплачуватися шляхом подання проти них позовів). До того ж в Україні рідкісні акціонерні угоди, які відіграють важливу роль при поданні похідного позову у США. До того ж рівень концентрації акціонерного капіталу в Україні дуже високий не тільки в порівнянні з США, але і з країнами Європи.

При цьому першим кроком до майбутнього введення такої відповідальності стало б закріплення в корпоративному законодавстві норм-принципів щодо поведінки посадових осіб органів корпоративного управління. У сучасному корпоративному праві як США, так і Німеччини прийнято поділ обов'язків на дві великі групи: обов'язок належної дбайливості (обов'язок турботи або обов'язки працьовитості, *Sorgfaltspflicht*) і обов'язок лояльності (обов'язок дотримуватися, *Treuepflicht*). У праві США ці обов'язки називаються фідучіарними обов'язками, а в німецькому праві вони походять із правового становища органів АТ і визначаються законом. У німецькому праві виділяють також обов'язок збереження таємниці (*Verschwiegenheitspflicht*), яка прямо впливає з п. 1 ст. 93 Закону Німеччини про АТ [7, с. 7–8].

У Модельному Акті про бізнес-корпорації США закріплено основні принципи поведінки директорів: 1) сумлінності; 2) віри в те, що директори поведуться в найкращих інтересах для корпорації [12, п. 8.30]. Окрім зазначених принципів науковці виділяють інші, серед яких варто виділити: 1) лояльність; 2) турбота; 3) розкриття інформації; 4) ще більшої турботи при продажу компанії [13, с. 2]. Також у праві США виділяють ще одну групу обов'язків, яка називається обов'язком правомірної поведінки або законслухняності (борг слухняності), яка має на увазі обов'язок дотримання вимог законів, статутів чи інших правових актів [7, с. 8]. Такі принципи поведінки директорів отримали назву принципів фідучіарних обов'язків правління директорів. Кожен з них закріплено в прецедентах та нормативних актах (на рівні Модельного закону про бізнес-корпорації та законів про корпорації штатів). Їх розгляду присвячені дисертації та томи американської юридичної наукової літератури.

На жаль, обсяги нашого дослідження не дозволяють розкрити ці принципи детально, проте потрібно зауважити, що без їх закріплення в законах питання про відповідальність органів корпоративного управління не має ставитися взагалі. Тому що логіка має бути така: закріплення принципів-обов'язків, і тільки потім – відповідальність.

Разом з тим досвід РФ показує, що для обґрунтування відповідальності перш за все необхідна наявність конкретних обов'язків, порушення яких тягне за собою відповідальність. За винятком норм, що закріплюють обов'язки керівників щодо укладення великих угод суспільства або регулюючих зацікавленість у скоєнні суспільством угоди, Закон про АТ РФ не містить конкретних обов'язків з управління суспільством, за порушення яких на керівників покладається відповідальність [7, с. 8].

Ні в Законі «Про господарські товариства», ні в Законі України «Про акціонерні товариства», ні в ГК та ЦК не встановлені принципи роботи посадових осіб чи їх обов'язки. Стаття 63 Закону України «Про акціонерні товариства» містить лише загальні положення, що посадові особи органів акціонерного товариства повинні діяти в інтересах товариства, дотримуватися вимог законодавства, положень статуту та інших документів товариства. З цієї статті можна ввести два принципи: принцип законності та принцип діяти в інтересах товариства. Принципи добросовісності та розумності, що закріплені в американському та німецькому праві, в українському корпоративному праві не згадуються.

У цьому контексті заслуговує схвалення німецький досвід регулювання даного питання. Зокрема, у Законі Німеччини про АТ обов'язки членів правління або наглядової ради не тільки конкретизовані, але й персоніфіковані. Наприклад, члени правління зобов'язані відшкодувати збитки, якщо всупереч закону повертаються вклади акціонерам, виплачуються дивіденди, випускаються акції до повної виплати ціни розміщення, надається кредит тощо. Крім перерахованих у ст. 93 закону обов'язків, закон у багатьох місцях містить персоніфіковані обов'язки членів правління або наглядової ради. Так, члени правління та наглядової ради несуть відповідальність за придатність організації, визначеної для прийому платежів за акціями, а також за надходження сплачених коштів у вільне розпорядження правління, або ж згідно з абз. 2 ст. 91 Закону правління повинне вживати необхідних заходів, спрямованих на своєчасне виявлення процесів, що загрожують подальшому існуванню суспільства, зокрема, організувати відповідну систему контролю [7, с. 8]. Таким чином, *важливо не тільки закріпити у спеціальних законах загальні принципи діяльності посадових осіб органів корпоративного управління, але й конкретизувати їх.*

Утім слід зазначити, що механізмів запровадження відповідальності членів наглядової ради є досить багато. Не обов'язково дотримуватися американського чи німецького підходу. Так, у Франції члени наглядової ради несуть відповідальність за персональні помилки у своїй діяльності, але не несуть відповідальність за управлінські акти та їх результати [14, с. 103]. Такі різні підходи в межах європейської моделі показують, що вона може та повинна мати певні особливості в залежності від економічних, юридичних, соціальних особливостей держави, а також рівня концентрації капіталу та характеру розвитку корпоративного управління.

Відзначимо, що ми не відмовляємося від тієї позиції, що посадові особи не можуть бути суб'єктами відповідальності. Просто наразі рівень корпоративної етики в Україні не може дозволити її запровадження. З таких міркувань ми не підтримуємо по-

зицію В. В. Щербакова щодо регулювання питань господарсько-правової відповідальності посадових осіб виконавчого органу АТ щодо великих АТ, зокрема, щодо набуття посадовими особами великих АТ статусу фізичних осіб – підприємців та укладання з АТ господарських договорів про управління АТ [15, с. 7] – даний крок доволі безпрецедентним у європейській та американській правовій практиці. У такому випадку відносини між посадовими особами та акціонерним товариством переростають у суто підприємницькі та виникає питання – як буде оплачуватися праця, скажімо, голови правління акціонерного товариства, який за логікою має працювати на підприємстві. Окрім того, що це може привести до ухилення від оподаткування (адже оподаткування фізичних осіб – підприємців може проходити за спрощеною системою), це не вписується у загальну концепцію корпоративного управління, а така відповідальність буде доволі штучною.

Також ми не погоджуємося з тезою про необхідність запровадити господарсько-правову відповідальність за будь-які недобросовісні дії чи бездіяльність, які заподіяли шкоду АТ, крім випадків, якщо дії ґрунтуються на рішенні загальних зборів акціонерів, за винятком випадків, коли здійсненню такої дії передувало пред'явлення претензії кредиторами [15, с. 7]. По-перше, у великому акціонерному товаристві, вочевидь, є багато посадових осіб, які можуть мати відношення до укладання угоди, що спричинила шкоду акціонерному товариству. По-друге, не запропоновано визначити принципи діяльності цих осіб і за порушення чого вони будуть нести відповідальність. По-третє, загальні збори могли б схвалити рішення, однак теоретично їм могли б не надати всю необхідну інформацію. До того ж інтереси товариства, мажоритаріїв та міноритаріїв можуть між собою не збігатися. Таким чином, включивши норму про зняття відповідальності з посадових осіб у випадку схвалення рішення загальними зборами, не виключають двох небезпечних моментів: подання неправдивої чи недостатньої інформації загальним зборам та зговір між посадовими особами та крупними акціонерами.

Висновки. Можна зробити висновок, що для закріплення відповідальності у корпораціях потрібні такі економічні передумови та юридичні механізми: 1) рівень розвитку корпоративного управління в державі має бути на такому рівні, щоб відповідальність не стала механізмом рейдерських атак; 2) рівень корпоративної свідомості акціонерів та учасників ТОВ має бути на високому рівні; 3) у законодавстві мають бути закріплені обов'язки (або ж принципи) діяльності органів корпоративного управління; 4) ці обов'язки мають бути конкретизовані; 5) відповідальність повинна мати не загальний характер, а наставати в результаті конкретного порушення обов'язків. Перспективами подальших наукових вивчень є дослідження відповідальності у корпоративних правовідносинах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заярний О. А. Відповідальність в організаційно-господарських відносинах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. А. Заярний. – К., 2011. – 18 с.
2. Лукач І. В. Органи корпоративного управління як суб'єкти господарських правовідносин / І. В. Лукач // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право. – 2013. – Вип. 22, Ч. 2, Т. 2. – С. 35–39.

3. Жорнокуй Ю. М. Відповідальність учасників акціонерних правовідносин: механізм закріплення і правові проблеми застосування деяких положень чинного законодавства / Ю. Жорнокуй // Вісн. госп. судочинства. – 2010. – № 5. – С. 110–116.
4. Гришина І. І. Проблемні питання відповідальності виконавчого органу акціонерного товариства у внутрішніх корпоративних правовідносинах / І. І. Гришина // Право і безпека. – 2012. – № 4. – С. 259–263.
5. Майданик Р. А. Відповідальність керівників господарських товариств за збитки, заподіяні внаслідок неналежного здійснення своїх повноважень // Юридична Україна : прав. часоп. – 2008. – № 8. – С. 36–41.
6. Лукач І. В. Історія становлення корпоративного права в Англії та США // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Юрид. науки. – 2010. – № 83. – С. 43–46.
7. Чантурия Л. Л. Ответственность руководителей акционерных обществ [Електронний ресурс] / Л. Л. Чантурия // Корпоративний юрист. – 2007. – № 2. – С. 25–31. – Режим доступу: <http://www.cac-civillaw.org/publikationen/chanturia.haftung.ag.ru.rtf>.
8. Smith J. The debate in Delaware over «default» fiduciary duties in the LLC context rages on Winston & Strawn LLP [Електронний ресурс] / J. Smith, M. L. DiRisio. – Режим доступу: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=08f91abc-06ed-4b3a-83fb-f65ca65e91e5>.
9. Gelter M. Why do Shareholder Derivative Suits Remain Rare in Continental Europe? [Електронний ресурс] / M. Gelter. – Режим доступу: <http://ssrn.com/abstract=2000814>.
10. Mollett S. H. Derivative Lawsuits Outside of Their Cultural Context: The Divergent Examples of Italy and Japan // [Електронний ресурс] / S. H. Mollett. – Режим доступу: <http://usf.usfca.edu/law/academic/journals/lawreview/printissues/v43i3/Mollett.pdf>.
11. Ramsay I. The Statutory Derivative Action – An Empirical Study [Електронний ресурс] / I. Ramsay, B. Saunders. – Режим доступу: http://www.law.unimelb.edu.au/files/dmfile/Statutory_Derivative_Action_Research_Report_15_03_06_21.pdf.
12. Model Business Corporation Act // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://users.wfu.edu/palmitar/ICBCorporations-Companion/Conexus/ModelBusinessCorporationAct.pdf>.
13. Bernard S. Black. The Principal Fiduciary Duties of Boards of Directors [Електронний ресурс] / S. Bernard. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/daf/ca/corporategovernanceprinciples/1872746.pdf>. – 12 р.
14. Блюмгардт А. Модели корпоративного управления / А. Блюмгардт. – Киев, 2003. – 160 с.
15. Щербаков В. В. Диференціація правового положення органів акціонерних товариств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В. В. Щербаков. – Д., 2011. – 20 с.

Лукач І. В.

К ВОПРОСУ О ПЕРСПЕКТИВАХ ВВЕДЕНИЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ ОРГАНОВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Статья посвящена перспективам введения ответственности органов корпоративного управления. Проанализировано современное состояние законодательства на предмет введения такого типа ответственности. Отдельное внимание уделено изучению европейского и американского опыта, который показывает слабые и сильные стороны применения этого института. Сделан вывод, что современное состояние украинского корпоративного сектора и законодательства не позволяет ввести такой тип ответственности. Предлагается закрепить в законодательстве нормы-принципы и конкретные обязанности должностных лиц как предпосылку введения ответственности органов корпоративного управления.

Lukach I. V.

ISSUES OF PROSPECTS OF DERIVATIVE SUITES AGAINST OFFICIALS OF CORPORATE GOVERNANCE

Problem setting. *The article is devoted to the prospects of derivative suits against officials of corporate governance. The current state of legislation for the introduction of this type of liability is examined.*

Analysis of recent researches and publications. *Some aspects were highlighted in the works of M. Zhornokuya, I. Grishina, G. A. Maidanyk, V. V. Shcherbakov but this institution has not been critically analyzed in view of the realities of the corporate sector in Ukraine as well as regarding such European and American experience.*

Target of research. *Comprehensive critical study of the prospects of introducing of derivative suits against officials of corporate governance.*

Article's main body. *Special attention is paid to the study of European and American experience, which shows the strengths and weaknesses of the application of this institution. Regarding such an experience Ukrainian corporate legislation is examined. It is figured out that some basic norms of such responsibility have already a place in Ukrainian legislation. Nevertheless, lack of duties of officials of corporate governance as well as inner economies problems don't allow take derivative suits into force. The paper provides the following economic conditions and legal mechanisms which are basic to introduce of derivative suits against officials of corporate governance: 1) the level of corporate governance in the country should be at an appropriate level; 2) the level of consciousness of corporate shareholders as well as corporate governance officials must be at a high level; 3) the law shall obtain duties (or principles) of corporate governance officials; 4) those duties should be specified; 5) responsibility should not be general in nature, and occur as a result of a specific breach of duty.*

Conclusions and prospects for the development. *It is concluded that the current state of Ukrainian corporate sector and the legislation does not allow entering into force this type of responsibility. It is proposed to consolidate the legislation norms of principles as well as specific duties of the officials as a prerequisite for derivative suits against officials of corporate governance. Prospects for further scientific research studies have responsibility in corporate relations.*

Key words: *derivative suits against officials of corporate governance, corporation, corporate legal relations, corporate governance, bodies of corporate governance, officials of corporate governance.*